N:o 11. Redaktör: ADOLF LINDGREN. Förläggare: HUSS & BEER. Stockholm den 1 Juni 1882. Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr. Qvartal 2 kr. Lösn:r 25 öre. Lösn:r med musikbilaga 50 öre. Årg. 2.

Bellmans-melodiernas ursprung.

Anteckningar

af **J. F.**

II.

Fredmans epistlar.

Nr 35. *(»Bröderna fara väl vilse ibland.»)*

Melodien återfinnes bland ballettmusiken till dryadernas dans i 2:dra aktens 5:te scen af operan *Silvie,* texten af *Laujon,* musiken af *P. M. Berton* (3:dje akten) och *Trial.* Denne pjes uppfördes första gången i Paris den 11 Nov. 1766 och i Stockholm, med texten öfversatt af C. Manderström, på kongl. teatern i Bollhuset den 13 Juli 1774. Äfven af Envallsson är samma melodi begagnad i hans sångspel *Bobis Bröllop* till en slutkör i andra akten och hvilken i den tryckta pjesen har till öfverskrift: »Ton: När du tar ditt glas i hand». — Det torde numera icke med lätthet låta sig afgöra, huruvida Bellman hemtat denna melodi direkt ur den ofvan nämnda operan, eller om han betjenat sig af den af Envallsson citerade sången, eller om möjligtvis texten till denna sång härrör från honom sjelf. Vi meddela här melodien enligt partituret till operan *Silvie.*

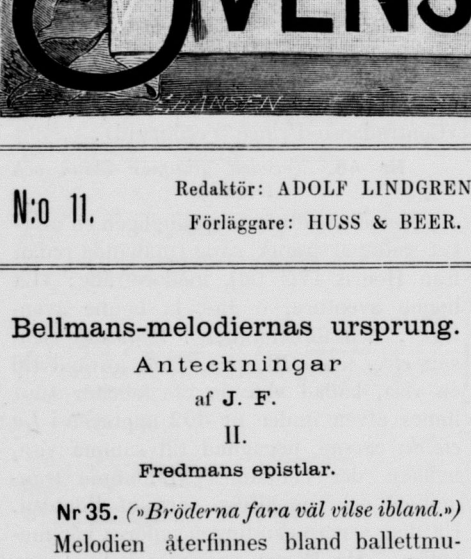

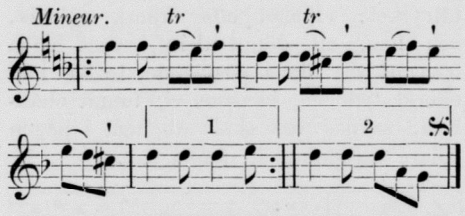

Nr 37. *(»Mollberg, stå stilla, stå stilla vid grind.»)*

Melodien är lånad från *Monsignys* opera-comique *Rose et Colas* och återfinnes der i slutkupletterna (t. ex. Mor Bobis: »Fournissez un canal au ruisseau» etc.). Operetten gafs första gången i Paris på théâtre-italien den 8 Mars 1764 och i svensk bearbetning af C. Stenborg under titel *Clas och Lotta* å svenska komiska teatern i Stockholm den 21 Juli 1790.

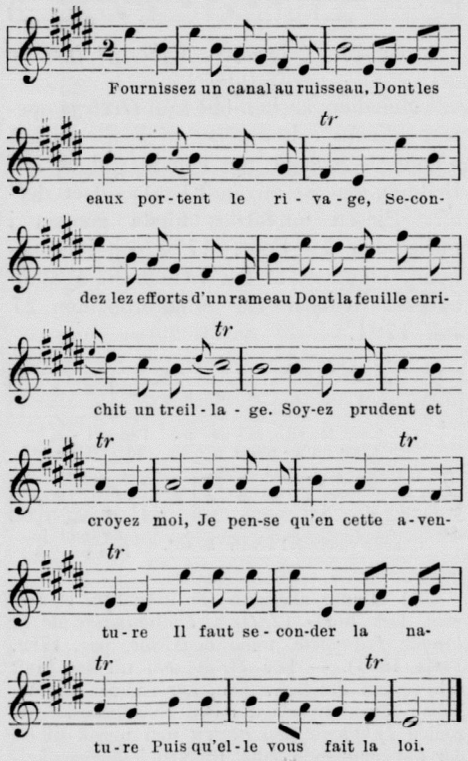

Nr 38. *(»Undan ur vägen! Se hur profossen med plumager.»)*

Fastän vi icke kunnat med full visshet framlägga originalmelodien till denna epistel, må dock följande omständighet ej lemnas oanmärkt. Envallsson har i den tryckta texten till sin lyriska komedi *Sorgen för glädjen går eller Mor Bobi och skolmästaren* (uppförd å Stenborgska teatern vid Munkbron den 12 och 13 April 1788) till länsmannens kupletter 3:dje aktens 6:te scen (»Hvad jag fått skala» etc.) angifvit som »ton»: »Unnan ur vägen, se hur profossen med plumagen». I den omarbetning af nämnda sångspel, hvilken han företog med anledning deraf »att några utlåtelser och ställen» i denna pjes »icke varit flere spektatörer alldeles till nöjes» och sedermera framgaf med titeln *Bobis Bröllop,* har han bibehållit de flesta af de melodier han begagnat vid pjesens första redaktion och vi finna nu i partituret till denna senare omarbetning äfven den här ofvan citerade melodien använd till klockarens kupletter i 2:dra aktens 4:de scen (»Men ni bör veta» etc.), likväl med »timbren» förkortad i den tryckta pjesen till: »Undan ur vägen etc.». Emellertid visar sig melodien i partituret alldeles afvikande från den numera allmänt kända Bellmansmelodien, ja, man vore frestad att tro den vara en helt annan. Under den strängt reserverande förutsättningen att Envallsson verkligen betjenat sig af den melodi, hvars »timbre» han citerat och hvilken i sådant fall skulle vara den ursprungliga, torde måhända det antagandet icke vara fullkomligt oberättigadt, att den form, hvari melodien nu befinnes, förskrifver sig från Åhlströms revision. Vi anföra här melodien i den form Bellman (enligt ofvan gjorda förutsättning) då skulle begagnat densamma och sådan den föreligger i partituret till *Bobis bröllop.*

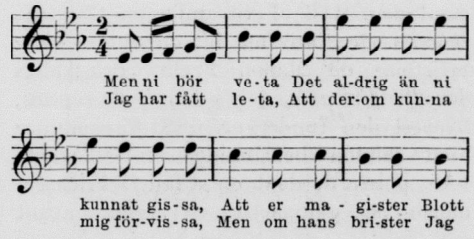

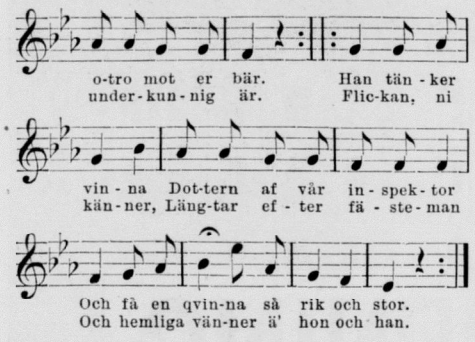

Nr 41. (»*Mollberg satt i paulun.*»)

I partituret till den »heroiska balletten» *Acis och Galatea*» (se anteckningen till Fredm. ep. nr 12) återfinnes ofvan skrifna epistels melodi bland musiken till herdarnes och herdinnornas dans i 1:a aktens 8:de scen, före duetten: »Upp till glädjens gud» och ur detta partitur anföra vi melodien (hvaraf Bellman endast användt första afdelningen eller dursatsen); men på grund deraf, att flere kompositörer äro representerade i denna opera, kan likväl ej med säkerhet uppgifvas, från hvilken af dem i fråga varande tonstycke härrör. I Händels likanämnda musikverk förekommer det icke.

Är det i företalet till de s. k. »Bellmans poetiska arbeten till år 1772» etc. uttalade antagandet, att denna samling är skrifven »i slutet af 1771 eller första början af 1772», riktigt, så skulle man måhända, då episteln nr 41 ej finnes deri införd, deraf kunna draga den slutsats, att denna sång är författad efter 1773.

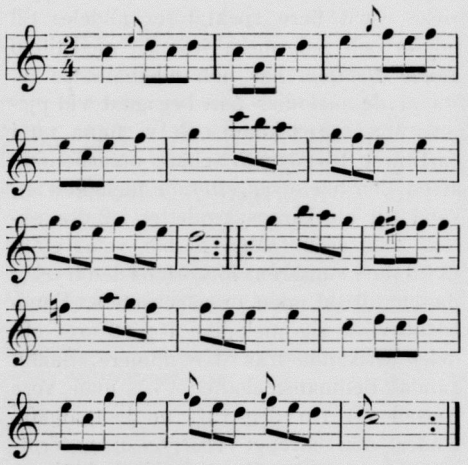

Nr 42. (»*Re'n kalad jag spår.*»)

I en handskrifven »*Visbok för Mademoiselle Ulrica Maria Risell*», 6 delar in 4:o (egdes år 1863 af framl. bokförläggaren P. Hanselli i Uppsala), hvari förekomma åtskilliga stycken af Bellman med från Carléns upplaga till en del afvikande läsarter, angifves melodien till denna epistel vara »Contradanse le cornet favorisé».

Nr 44. (»*Movitz helt allena.*»)

Melodien återfinnes dels i tome second pag. 216 af vissamlingen *Chansons choisies etc.,* använd till en vulgär visa: »Histoire de Manon Frelu» och kallas der *La Fricasée,* dels i *La clé du caveau,* hvarest den (under nr 683) förekommer med samma benämning samt tillägget: »Air poissard, dont on a fait la Fricasée, danse de guinguette en vogue avant 1789».*) Sins emellan förete de likväl några smärre olikheter, likasom de äfven något afvika från Bellmans behandling af melodien sådan den i Carléns upplaga af skaldens skrifter föreligger. Dock kan anmärkas att Envallsson, som begagnat samma melodi till en kuplett i *Kronfogdarne* och der angifver som »ton»: »*Movitz helt allena*» (eller i andra upplagan af den tryckta pjesen: »Bror Movitz» etc.), i *sin* behandling ansluter sig till den sist nämnda franska vissamlingens, hvilken följaktligen måste vara den Bellman ursprungligen användt, och hvilken melodi här nedan införes.

Hr Bagge förmenar sig visserligen i sin förut omnämnda uppsats i »Samlaren» hafva funnit originalmelodien begagnad till en fransk »noël» i *Cantiques ou opuscules lyriques* etc.; men då han sedermera i sina »anmärkningar om Bellmansmelodiernas ursprung» modifierat sin uppgift till det mera obestämda och sväfvande uttrycket: »Bildad efter fransk melodi», och han, att döma deraf, synes hafva frångått sitt första påstående, hvilket han efteråt tydligen, likasom vi, funnit ohållbart, saknas oss skäl att ingå i någon vidare utredning af denna sak.

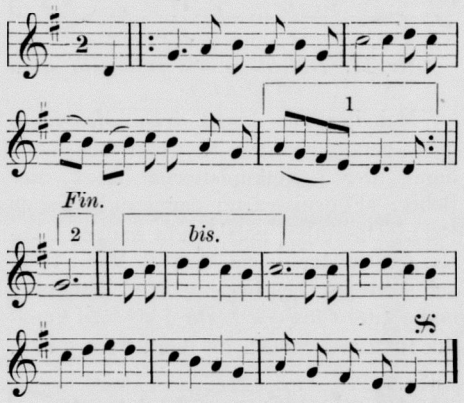

Nr 45. (»*Tjenare, Mollberg! Hur är det fatt?*»)

Melodien är hemtad från *Grétrys* operett *Silvain* och utgöres af Baziles ariett »Tout le village me l'envie»; dock har Bellman endast användt första satsen deraf. Pjesen uppfördes första gången i Paris den 19 Febr. 1770 och i Stockholm, öfversatt af fru Lenngren, å Stenborgska teatern vid Munkbron den 27 Juli 1791.

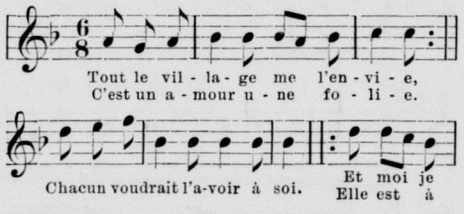

*) »Danse ancienne très-irregulière et souvent fort libre» (*Littré, Dictionnaire de la langue française,* tome deuxième, pag. 1779. Paris 1874). — För öfrigt må, till den kraft och verkan det hafva kan, här nämnas att melodien äfven är inlagd i den Envallssonska parodien *Iphigenie den andra* som musik till en der förekommande dans, hvilken i dialogen kallas *Branicula* och af Envallsson i *Svenskt musikaliskt lexikon* (Sthm 1802) definieras som »en urgammal dans med rörelse af en slängpolska. Är den samma, som nu kallas *Wallmarsdansen.*»

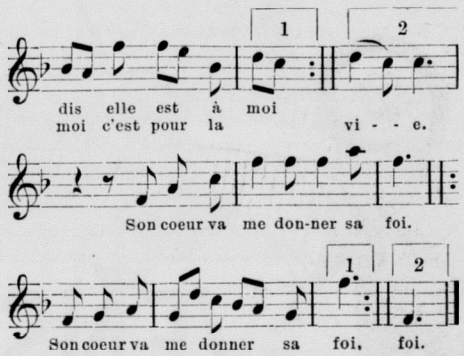

Nr 46. (»*Undan, ur vägen, ge rum för kurirn!*»)

Enligt den i anteckningen till episteln nr 42 uppgifna källa lärer melodien vara: »Contradanse Prince Ferdinand».

Nr 48. (»*Solen glimmar blank och trind.*»)

Melodien tillhör ursprungligen en mycket gammal fransk sång (måhända redan från Henrik IV:s tid), med refräng: »La bonne aventure, ô gué, la bonne aventure», och förekommer i *Chansons choisies etc.,* tome III, pag. 156, använd till en visa, kallad »La double félicité» samt finnes äfven under nr 302 upptagen i *La clé du caveau,* begagnad till samma visa, hvilken der benämnes »L'homme tranquille» och uppgifves vara af Ponteau. Ur den senare samlingen anföres här melodien. Hr Bagge anser melodien vara tillkommen först på 1720-talet.

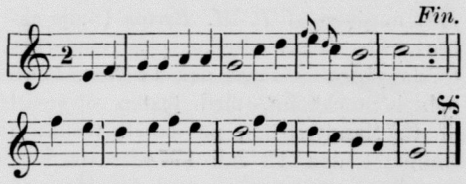

Nr 49. (»*Mamsell Ulla, märk, mamsell.*»)

Uti en i kongl. biblioteket förvarad gammal handskrifven samling af visor: *Hjelms samlingar,* 3:e delen, sid. 237, säges »tonen» till denna epistel vara: »Cornet favorisé», hvilket fullkomligt öfverensstämmer med uppgiften ur den källa, som begagnats för anteckningen till episteln nr 42. Denna har nämligen samma melodi som nr 49.

Nr 51. (»*Movitz blåste en konsert.*»)

Carlén anmärker i sin Bellmans-upplaga i en not till denna epistel att melodien ursprungligen är en norsk folkvisa: »Boer jeg paa det høie Field». Så är likväl icke förhållandet. Melodien är säkerligen fransk och tros hafva användts som marsch för regementet Royal Suédois i Frankrike samt förmodas vara densamma som omnämnes i Erckmann-Chatrians *Histoire d'un conscrit de 1813,* hvari det säges att vid konskriptionen i Phalsbourg detta år man hörde ett par musikanter i den lilla staden spela *svenskarnes marsch* och att det var vid dess toner, som tusentals utskrifna för alltid lemnade Elsass. Ovisst är emellertid om dermed åsyftas den af Bellman begagnade melodien eller den senare behandling deraf, som är känd under benämningen Björneborgsmarschen. Här i Sverige var melodien under Bell-

mans tid bekant och använd som kontradans. I den visbok, som omnämnes vid anteckningen till episteln nr 42, angifves nämligen melodien vara: «Contredanse belle constante», och i partituret till den »heroiska balletten» *Acis och Galatea* återfinnes den bland ballettmusiken till cyklopernas dans i 2:a aktens 2:a scen och kallas äfven der »contredance». Från sist nämnda källa meddelas här melodien.

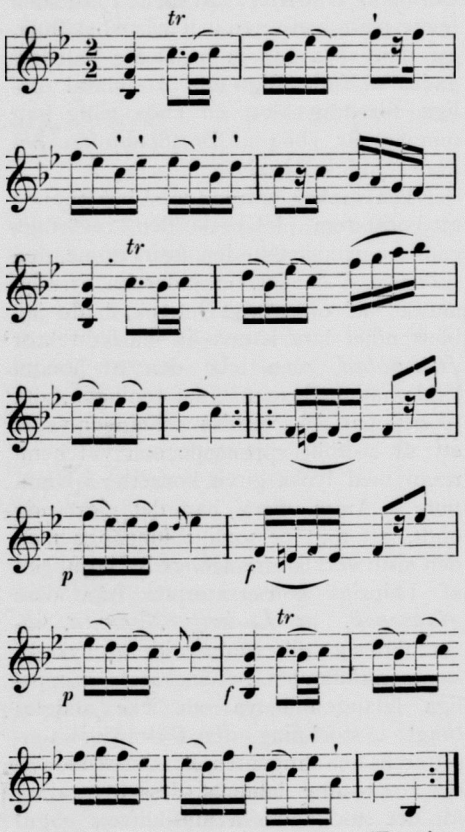

(Forts.)

×

Françoise de Rimini.

Bref från vår flygande korrespondent.

Ett dylikt musikverk måste man, för att rätt kunna fatta och bedöma det, se och höra flera gånger. För det första kan man vid ett sådant tillfälle icke concentrera uppmärksamheten endast och allenast på musiken; den afledes af handlingen, utförandet, decorationerna, kostymerna och baletten m. m., och för det andra kan man ej med lika uppmärksamhet följa de sjungande och orkestern. Möjligt, att operan, då man förnyade gånger afhör den, befinnes hafva, såsom åtskilliga tidningar här i Paris påstå, sina longörer, men första gången förefaller den i alla fall omvexlande och så underhållande, att representationen, som varar sina modiga 4 timmar, icke alls förekommer enformig eller för lång; som sagdt, att fördöma musikens värde efter att första gången hafva hört den, är icke gerna möjligt för den som önskar afgifva ett samvetsgrannt utlåtande och icke i fåvitsko bryter stafven öfver en mästares skapelse. Det hände att, då »Herculanum» (Félicien David) första gången uppfördes, en svensk correspondent förklarade att i denna composition icke fans en enda fras af värde eller skönhet. Ett stort misstag och en förhastad dom. Nämnda arbete erhöll — bland många konkurrerande, hvaribland Charles Gounod — stora operans första pris, 20,000 fr.

Så mycket kunde man dock vid ett första afhörande fatta, att i Thomas' opera finnas många sköna pointer samt att orkestrationen här, liksom i alla hans verk, är utmärkt fin, omsorgsfull och intressant. Duetten mellan Françoise och Paulo i första akten är förtjusande, likaledes Pagernes choeur, Ascanios parti alltigenom originelt och tacksamt. I musiken till baletten i 3:dje akten, Françoise's jublande aria, då hon upptäcker att Paulo lefver, och stora scenen i sista akten förekomma dels sköna, dels gripande moment, likaledes i introductionen, och bröllopschoeuren är särdeles originell. Man finner öfver allt denna finhet i känsla och smak, som utmärker denne begåfvade tonkonstnärs föregående verk t. ex. hans »Mignon». Ingenting banalt eller tillyxadt, allt öfvertänkt, utarbetadt och formfulländadt, orkestrationen fint anlagd och utarbetad som ett elfenbensverk af Stenbock.

»I alla former trifs det sköna,
Och allt är skönt som snillrikt är.»

Hvad uppsättningen angår, så är den högst magnifik; intet är sparadt, som kan ge lustre åt det hela. Decorationen i prologen (inträdet till underjorden) är af en alldeles otrolig, illusorisk effekt, liksom kostymer och decorationer i apoteosen i sista akten (de himmelskas boning) är något af det skönaste man i den vägen kan se. Den kolossala scenen gör en mängd effekter i perspektiviskt hänseende möjliga; massorna som rymmas i denna stora lokal äro rent af häpnadsväckande. Grouperingar, kostymer m. m., allt artistiskt anordnadt. Bland de utförande bör rättvisligen först nämnas Malatesta (Lassalle) och dansösen Mauri, med rätta benämnd »une merveille». Den förstnämnde har allt: en stor, malmrik, böjlig, fast och ren stämma, som har lika lätt att sjunga piano som forte, en sydlig prononciation och energisk articulation, god frasering och en underbar respiration samt ett kraftfullt, smakfullt, imponerande sätt att använda sina stora röstmedel. En kraftig högväxt gestalt och värdig hållning, ett just ej vackert, men manligt utseende, rikt hår och hvita tänder samt en välformad nacke, m. a. o. han är en ovärderlig skatt för stora operan: han allena blir ej ecraserad der af den storartade ramen, med hvilken han är fullkomligen au niveau. Hans succès var äfven storartad och — rättvis. Hela salongen bisserade hans vackra romance i 3:dje akten.

Mauri är hänförande. Ingen kan dansa *så* som Spanskorna. Det finns i deras rörelser så mycken mjukhet och likväl stål i hvarenda muskel, så mycken naturlig grace, glädtighet, eld, qvickhet och grandezza. Mauri har alla dessa egenskaper i fullaste mått, och dertill är hennes lek — man kan icke tro att den är instuderad eller att den svår — så genomoriginell. Den glädje, som strålar från hennes ögon och leenden, hvarje behagfull rörelse meddelar sig och electriserar åskådaren och är så smittsam att man ovilkorligen ler med henne och liksom glömmer under det hon dansar, att sorger och lidanden finnas till. Det är ej blott benen som röra sig; nej, hela kroppen, ögon, mun, tänder, hår, allt strålar, allt njuter af stundens fröjd; man blir sjelf glad vid att se henne. Hon, liksom Pepita, med hvilken hon för öfrigt har mycken likhet, är mörk med korpsvart hår och eldiga ögon. Spanskorna se, då de icke le, vanligen stolta och oåtkomliga ut, men i samma stund de le, förändras hela uttrycket: allt blir ljust, mjukt, lifsvarmt; det blixtrar till som när solen i hast glimmar fram genom molnen. Mauri är helt ung, har en lätt, lagom lång figur, smärt men harmoniskt gjuten. Publiken var utom sig af förtjusning; hon måste dansa bis, och en stormande inropning vankades för öppen rideau. Françoise (Salla) har en mycket frisk, fast och mjuk röst, sjunger väl och ansätter mycket bra sina höga toner, som äro särdeles vackra. Hon är ung och ser bra ut, ehuru hufvudet erinrar starkt om de små trindskalliga, storögda, blondlockiga dockhufvuden, man stundom ser i etalagerne. Munnen är — liksom på dessa — alltför liten, men tänderna vackra. Figuren är äfven bra, lagom yppig och ej liten (alla vid stora operan äro högväxta). Hennes spel lemnar åtskilligt öfrigt att önska; dock är det icke värre än vanligtvis fallet är med operister. Hon är ej en étoile, men uppbär likväl sin rol ganska tillfredsställande. Publiken, icke blott claquen, applåderade henne varmt, och hon inropades flera gånger af den fullsatta salongen. Ascanio (M:lle Richard) var mycket bra: en varm, omfångsrik och stark altröst som går ganska högt, tydligt uttal, värme, energi och entrain i sång och spel, ett mörklagdt, ungt, intagande ansigte. Hennes romance i tredje akten bisserades, äfvensom pagernes choeur.

Paulo (Sellier) har en vacker, sympatisk röst, snarare af lyrisk än dramatisk timbre; han sjunger känsligt men litet lojt; energi, artikulation, verve finnas ej nog. Utseendet är tungt, saknar distinction, men han är åtminstone ingen pygmé. Polenta, fadren (Gailhard) har en sympatisk röst äfven han och sjunger bra. Det var glädjande att observera det knappt någon enda tremulerade, Lassalle och Salla icke det allra ringaste.

Orkestern utförde sina svåra uppgifter utmärkt väl, och choeurerna gingo friskt och rent. Hvad den förstnämnda angår så är den storartad; oaktadt massorna af instrument går det hela så fint och discret och med ett beundransvärdt samspel, så jemt som om det utfördes af en enda man. *S. H.*

Ur Bülows resebref.

Vi taga oss friheten här nedan ur den fräjdade pianistens skandinaviska bref till »Allgemeine Deutsche Musikzeitung» meddela det mesta rörande svenska musikförhållanden; de små och få misstag han — förklarligt nog — stundom begått, falla lätt i ögonen. Så här ungefär yttrar sig den mera välvillige än stränge domaren öfver oss:

Svenskarnes alldeles ovanliga *receptivitet* får kanske ställas i sammanhang med deras närvarande *sterilitet* i tonernas rike. De ända till förskräckelse lifliga uppmuntringar, hvarmed Stockholmspubliken öfverhopade mig vid mitt första »recital», nödga mig till detta antagande. På ingen breddgrad har jag under ett 25-årigt konserterande uppleft en så tropisk värme från åhörarnes sida; fyra framropningar efter en mindre Beethovensonat plägar till och med i Wien höra till sällsyntheterna.

Min misstanke erhöll för öfrigt i operahuset en viss bekräftelse — nämligen beträffande den produktiva torkan. Hr *F. Hallströms* lofvärda försök i »Vikingarne» — hvars stoff med bättre poetisk behandling vore ogement tacksamt — att framställa en svensk nationalopera förtjenar visserligen med hänsyn till bemödandet allt erkännande, men förmågan — äfven vetandet — motsvarar så föga viljan, att efter de båda första akterna mitt akustiska tålamod var reduceradt till minimum och jag i den sista undandrog mig en vidare pröfning. Jag måste dock tillfoga, att hans landsmän lemna ett långt fördelaktigare vittnesbörd om hans »Bergtagna», äfven gifven utomlands t. ex. i München. Jag är ty värr icke i tillfälle att yttra mig härom, emedan jag ej känner denna (icke af komponisten utan af en fackmusiker, således bättre instrumenterade) opera, men tillstår gerna att uppenbarelsen af en gemytligt sym-

patisk dilettantism i »Vikingarne» i alla händelser långt mindre skadat mig, än de (ju mera anspråksfulla dess mer till medlidsamt leende retande) tyska produkterna af liknande ambition, t. ex. »Falkenstein» af hr grefve Hochberg eller »Königin Christina» af grefve Redern, och dylika marionettlik.

Uppförandet gaf mig för öfrigt mångfaldigt tillfälle att fröjda mig öfver de reproduktiva krafterna. Oberäknadt hr *Labatt* från Wien (infödd svensk), hvilken med sin här gasterande sköna stämma gör furore, lärde jag i fru *Strandberg* och fröken *Ek* känna två utomordentligt musikaliska sångerskor, hvilkas »plumage» äfven är jämnbördigt med deras »ramage». Bassisten *Grabow(?)* och särskildt baritonisten *Lundqvist*, hvars stämma och sång blott stundom lida under en något »öfverståtlig» personlighet, frambragte likaledes rätt nöjsamma resultat i sina föga nöjsamma uppgifter.

Men det högsta beröm förtjenar den särdeles duktiga hoforkestern under likaså duktig direktion af sin — sedan hr *L. Norman* dragit sig ifrån operans ledning — numera förste kapellmästare, hr *Dente*. Trots en qvantitativt blott medelmåttig stråkqvartett (12 violiner, af hvilka de 6 första erbjuda en ovanlig tonfyllighet, vidare resp. 4 altar, violonceller och basar) dominera blåsarne aldrig på det helas bekostnad. Särskildt utmärker sig blecket genom nobel mjukhet, hvilket sällsynta företräde genom den ofvan nämda operans hänsynslösa, ohjelpliga orkestration framträder i desto klarare ljus. — Vid symfonikonserterna plägar stråkqvartetten erhålla förstärkning. Andre hofkapellmästaren är en likaledes duktig och frisk musiker, hr *Nordqvist*, som tillika fungerar såsom kordirigent. Repertoaren är, ehuru icke ensidigt, dock öfvervägande kosmopolitiskt modern. Bizets bijou, »Carmen», har bland nyare bättre verk bragt sig upp till största antalet föreställningar. Wagners »Lohengrin» har bevarat sin dragningskraft, då deremot »Rienzi» och »Holländaren» alt sedan den wagnerentusiastiske operasångaren hr *Fritz Arlbergs* afgång för länge sedan — dock antagligen icke för alltid — försvunnit från Stockholms operascen. — Bekantskapen med sist nämde konstnär (den Sverige har att tacka för en förträfflig öfversättning af wagnerska operadikter) gjorde jag redan 1865 i München, dit han vallfärdat till första uppförandet af »Tristan und Isolde». Det var mig ett synnerligt nöje att nu förnya densamma; ty sällan har jag träffat en så mångsidigt bildad operasångare, hvilken tillika är en så äkta musiker — såsom han ock dokumenterat sig genom ett rätt intressant opus »Zwei Lieder vom Tode».

Spelar nu den kära operan i musiklifvet uti familjen Bernadottes residens visserligen en långt mera framträdande roll än i det med 80,000 invånare rikare Köpenhavn, så är dock äfven sörjdt derför, att konsertpubliken par excellence icke behöfver fasta. Tillfällen till att musikaliskt stubba sina öron eller rensa dem från grumset af Gounodska och Verdiska »Zauberklänge» äro ganska många, dem jag i det följande vill nämna, såsom frivillig bidragare till nästa musikerkalender.

Närmast ges det då sex (?) * symfonikonserter af hofkapellet under ledning af hr hofkapellmästaren Ludwig Norman, hvilkas program äro mönstergiltigt, altså öfvervägande klassiskt hållna. Då jag räknar Brahms till klassikerna, så nämner jag af de här uppmärksammade moderna romantikerne blott t. ex. Berlioz och S:t-Saëns, hvilkas namn som bekant fattas i kapellmästarens vid Ober-Spree musiklexikon. Extrakonserter till förmån för orkesterns pensionskassa fullständiga summan af symfonimusik.

Stockholms Musikförening — blandad körsång — hvars direktion är delad mellan hrr Norman och Swedbom, har endast existerat i två år och bjuder årligen ungefär fyra (?) konserter, än med pianoledsagning, då äfven sjunges a capella, än med full orkester. Cherubinis Missa solemnis, Händels Messias, Gades Elverskud m. m. ha under senaste (?) säsong bragts till uppförande.

Soareer för nyare kammarmusik har nyligen musikhandlaren hr Beer organiserat och synas desamma lofva en rätt lycklig fortgång. **

Ändtligen vore ännu att omnämna en miniatyr-Bilse, hr kapellmästar *Meissner*, som förfogar öfver en väl drillad orkester på 35 man och vid sina regelmässiga aftonkonserter (utan inträdesafgift) på det bästa möjliga bemödar sig att förädla och genom upptagande af tillgängligare klassiska verk utvidga det honom anvisade området af förströelsemusik. Vid ett besök har jag med synnerligt nöje konstaterat den riktiga, fina *tempoinstinkt*, som utmärker hr Meissner framför hans »militäriska» kolleger i Tyskland.

Om den »Musikaliska akademien», ett s. k. konservatorium, hafva kompetenta personer, som ej kunna misstänkas för lokalpatriotism, berättat mig allehanda godt. En blick på lärarepersonalen synes äfven rättfärdiga de bästa förutsättningar. Violinundervisning meddela hrr *Lindberg* och *Book*, den ene Joachims, den andre Léonards lärjunge. Första »klaverprofessor» är en förut för mig såsom verkligt »kallad» bekant dam, fröken *Thegerström*. Hon har i flera år erhållit ledning af Tausig och stormästar Liszt, på en tid, då »tillväxten» i Weimar ännu ej blifvit någon »utväxt» och då legenden om de 10,000 qvinliga *älsklings*eleverna (af båda könen) ännu slumrade. Äfven en klass för träliksom för messingsinstrument är för handen. Direktor är en hr *Albert Rubenson*, sekreterare den nyss nämde hr *Swedbom*, lärjunge af Kiel.

Beethoven-aftonen i k. operahuset skall blifva mig minnesvärd genom det fullkomligt lyckade försöket att inplanta *Meininger*-principerna på främmande botten. Det gafs en Beethovenkonsert i den förvägnaste — monotoni. Hofkapellet exeqverade med stor korrekthet och värme uvertyrerna till Fidelio och Coriolan. Undertecknad spelte fjerde och femte pianokonserten och måste bekänna, att den sista genom hr Dente beledsagades så förträffligt som jag bland otaliga föredrag blott en enda gång kan minnas: år 1864 af Dresdenhofkapellet under Julius Rietz.

Två luckor har jag med beklagande att konstatera. I Upsala, den ärevördiga gamla universitetsstaden, hvars dôme, den skönaste i landet, erbjuder en »frusen musik» af oförgätligt intryck, hade jag blott nöjet lära känna hr musikdirektör *Hedenblad*, men icke den af honom ledda nationella manssångföreningen, som på sista parisiska verldsutställningen väckt ett så ärofullt uppseende och vid hemresan med lycka gifvit konserter i Hamburg. Ännu mera har det gjort mig ondt, att mitt personliga umgänge med den siste verkligt framgångsrike lärjungen af Leipzigs konservatorium från dess *glansepok*, hr *Ludwig Norman*, inskränkt sig till några alt för flyktiga sammanträffanden. Långvariga kroppsliga lidanden hafva om icke alldeles bragt i stockning den förträfflige tonsättarens och dirigentens konstverksamhet, så åtminstone hämmat dess utveckling för det stockholmska musiklifvets gagn, äfvensom hans deltagande i det som försiggår »in der Fremde», hvilket »Fremde» dock egentligen betyder hans adoptivhem på konstgebitet. För hans tyska vänner och beundrare skall i öfrigt den underrättelsen vara välkommen, att firman Huss & Beer närmast befordrar till trycket ett nytt konsertstycke af honom för piano med orkester.

På min afskedskonsert i operahuset spelte jag åter med orkester, nämligen Liszts efterskapande, genialt pietetfulla bearbetning af den Schubertska fantasien op. 15 och hans annorstädes redan något uttröskade ungerska rapsodi, den jag eljest billigtvis plägar öfverlåta åt mina yngre »systrar i Bechstein». I st. f. hr Dente, som insjuknat, dirigerade hr Nordqvist, och lika förträffligt. Min höga tanke om hofkapellets förmåga fick ny bekräftelse — ehuru förste klarinettisten, som tillika är militärmusikdirektör, äfvensom diverse andra blåsare ersattes genom musiker af lägre rang (ett mig icke tillräckligt förklaradt kuriosum!). Vackert återgåfvos uvertyren till Vattendragaren samt ett högst älskvärdt orkesterstycke med titel »Nachklänge aus den norwegischen Alpen» af den sedan öfver ett decennium aflidne svenske komponisten *Franz Berwald*, en verklig musikalisk *sjelftänkare*, hvars anderika och i fakturen den gedignaste

* Alla frågetecken äro af *Red.*

** Här följa några välvilliga omdömen om denna tidning och dess förläggare, hvilka vi naturligtvis gå förbi. *Red.*

kunskap dokumenterande pianotrior och qvintetter (för öfver 25 år sedan förlagda af J. Schuberth) torde ega anspråk på större beaktande än vi hittills egnat dem. Jag erinrar mig intet uppförande af sistnämda verk i nyare tid, utom i London genom min högtärade kollega hr Charles Hallé, som besitter den märkvärdiga egenskapen att ej kunna ignorera något af betydenhet. För att återkomma till nämda uvertyr vill jag anmärka, att ett arrangement för fyra händer är tryckt hos Huss & Beer och att partiturets offentliggörande genom den musikaliska konstföreningen inom kort är att förvänta.

I en något chauvinistisk landsmans förebråelse mot de skandinaviska hufvudstäderna, för det deras musikproduktioner lemna ett påfallande företräde åt den franska skolan framför den (nyare) tyska, beklagar jag att *icke* kunna instämma. De skandinaviska öronen hafva en mycket sensitiv mottaglighet för formens elegans och klangfärgernas finhet. Gedigenhet gör dem ej skadeslösa för plumphet. Äfven jag sjelf är så kättersk att hällre höra en opera af Auber eller Halévy än af Marschner; att finna mera behag i den »okyska» balettmusiken i Robert än den »kyska» i Rienzi; att mindre oroas af den »beryktade» Profetmarschen än den »berömda» Filadelfiamarschen; att finna ett Carmenpotpurri mindre vanvettigt än en Nibelungenparafras, nämligen från ståndpunkten af en båda bearbetande trädgårdsorkester. Blott *en* punkt är det jag ville anbefalla skandinaviska musiker till behjertande. Då de dock räknas till ej blott de vesterländska utan särskildt de germanska musikfolkstammarna, så bildar deras relativa obekantskap med *Johannes Brahms* en rätt känbar lucka i deras eljest så höga konstbildnings nivå.

Galleri af svenske kapellmästare.

V.

Edouard du Puy.

»Den hemlighetsfulla slöja» — säger Palmstedt i sin minnesteckning — »som omhöljde du Puys vagga och i yppiga veck omgaf hans romantiska lefnadsbild, fördöljer ännu — om man kan gifva trovärdighet åt gissningar — hans rätta härkomst. Hans egna ord antydde, att han var född under en resa, och att han icke kände sina egentliga föräldrar.»

Och, i sanning, det vill nästan synas, som hade ödet med afsigt insvept i mytiskt dunkel de första lifsyttringarna från denne man, hvars hela lif liknar en skimrande hjeltesaga. Homeros säges hafva blifvit född i sju städer, men du Puy har, om man skulle tro alla uppgifter, blifvit född på sju olika år. Till de sex årtal, som förut i skilda källor uppgifvits, 1765, 67, 70, 72, 73, 75, är jag nämligen i tillfälle att kunna lägga ännu ett, 1771, grundadt på enskildt meddelande från en ännu lefvande dotter till den store mannen.* Samma meddelande öfverensstämmer för öfrigt med andra källor i att angifva byn Corselles vid Neufchâtel såsom födelseorten.

Edouard du Puy.

Den unge gossen lär hafva uppfostrats först i Genève, sedan i Paris, der han fick lära spela violin af Chabran och klavér af Dussek. Redan som sextonåring utnämdes han till konsertmästare hos Fredrik den stores broder, prins Henrik af Preussen, hvilken han följde från Rheinsberg till Berlin, der han fick tillfälle att studera teori under Fasch, hvarefter han på konstresor i Tyskland och Polen med bifall uppträdde såsom violinvirtuos. Så kom han 1793 till Stockholm, der han skall hafva uppträdt i sällskap med tysken Möser, likaledes en violinist och en Don Juansnatur, hvars öde tycktes förespegla du Puys eget. M. var nämligen på grund af ett dristigt kärleksäfventyr förvist från Berlin (enl. Dahlgren konserterade Möser först 1797 i Stockholm). Redan samma år, han kom hit, blef du Puy violinist och konsertmästare vid k. kapellet, två år senare ledamot af Musikaliska akademien samt 1799 tillika sångare vid operan, hvarest han debuterade som *Blinval* i »Den unge arrestanten». Enligt kontraktet angående sistnämda anställning skulle han »uti operacomiquen och operetten spela alla de roller, som kunde inbegripas eller lämpas under genren af jeune premier, så väl som alla dem som tillhörde Michus, Philippe Gavaux' och Ellevious genre i Paris», samt erhålla 600 rdr i lön, 15 rdr för hvart uppträdande och 50 rdr för hvarje ny roll. Kontraktet var uppgjordt på 16 år, men redan i November måste du Puy lemna riket. Omständigheterna härvid berättas något olika; följande version — af Dahlgren — bär utseende af största tillförlitligheten. Du Puy hade deltagit i en till fägnadsbetygelse öfver Napoleons hemkomst från Afrika anställd fest och dervid sjungit några visor i en frisinnad eller, som det då ansågs, revolutionär anda, hvarföre han erhöll befallning att lemna Sverige. Genom förnäm bemedling blef han visserligen benådad, men då han nästa gång (d. 7 nov.) uppträdde på scenen som *Adolf* i »Lilla matrosen» och vid det ställe, der motspelaren frågar: »Hvart tar ni vägen?» gaf en särskild tonvigt åt sitt svar: »Jag tar ingen väg; jag blir qvar», hvarvid han af parterren bullersamt applåderades, förtörnade detta så konung Gustaf Adolf, som var närvarande, att du Puy fick förnyad befallning att afresa. — Innan han for, skref Valerius ett djerft afskedspoem, som hemligen cirkulerade i hundratals afskrifter och hvaraf första strofen lydde:

»Res till en mera säker strand,
Der inga höga maktgrepp gälla,
Der endast brott — ej dygder fälla,
Och låt det bli Ditt fosterland!»

Det blef emellertid icke till frihetens dåvarande förlofvade land, Frankrike, som du Puy reste, utan han stannade helt enkelt i den goda staden Köbenhavn, hvilken var så monarkisk och filiströs som trots någon. Efter att hafva konserterat derstädes både som violinist och sångare på k. teatern i mars 1800 (jag följer här en teckning i Nordisk Musiktidende 1881, som grundar sig på Overskous »Biografiske Meddelelser om du Puy»), blef han anställd

* Detta årtal synes ock vara det sannolikaste. Kändt är nämligen, att du Puys företrädare i prins Henriks kapell, J. A. P. Schulz, år 1787 blef kallad till Danmark, och då allmänt uppgifves att du Puy trädt i prinsens tjenst vid 16 års ålder, så är slutsatsen klar.

som konsertmästare, sedermera äfven såsom skådespelare och sångare, efter att hafva debuterat som *St. Firmin* i Schalls »Domherren i Milano». Det var första gången — säger Overskou — man hörde en verkligt utbildad tenorist i ett danskt sångstycke. Bland öfriga roller, han skapade i Danmark, nämnas främst hans ryttmästare *Rose* i »Ungdom og Galskab» samt hans *Don Juan*.

Så hade nu du Puy fått fast fot i Köbenhavn, och det såg ut som skulle han fullständigt slå sig till ro derstädes. 1804 gifte han sig med en dotter af kopparstickaren Müller. På många olika, särskildt musikaliska, områden tog han ifrigt del i sitt nya fäderneslands lif, och med den honom egna smidighet och älskvärdhet viste han icke blott att finna sig till rätta öfver alt der han fick något att göra, men tillika att göra sig väl liden och uppskattad, och detta särskildt bland de unga; för de äldre var han måhända något väl ungdomlig och lättsinnig, för de stora i konsten väl lätt och föga allvarlig, för de högförnäma — såsom senare visade sig — rätt och slätt blott skådespelaren, gycklaren.

Det motstånd och den misstro, som du Puy i början rönte af de filiströsa köbenhavnarne, kom först riktigt i dagen, då hans hufvudbedrift, sångstycket *Ungdom og Galskab* (1806, i Stockholm »Ungdom och dårskap» 1814), blef utfördt; men med det samma voro också den sega motviljan och den irriterande misstron besegrade, och man erkände nu fullt ut du Puys konstnärliga medborgareräit; han blef nu allmännare »estimeret» — väl förståendes blott så långt som aktörtjudret räckte. Som komponist fick han nu med ens en plats bland nationens bästa män, sedan han ej blott godtgjort sin betviflade förmåga på det tekniska området, men äfven visat hur friskt porlande och rik hans skapande källa var; hvartill kom att man i stycket, trots dess sydländska vivacitet och esprit, tyckte sig igenkänna en viss hemlandsdoft från Jylland, t. ex. i Johans visa »Falderi, falderala, röde Rose!»

Fördomen mot skådespelaren röjde sig tydligast, då du Puy för sina tjenster såsom frivillig i »Livjægercorpset» blef utnämd till löjnant i denna kår. Han hade nämligen under stadens bombardering af engelsmännen 1807 visat så stora prof på tapperhet — bland annat hade han både gifvit och infriat ett löfte att nedskjuta den förste engelsman som satte sin fot på stadens grund — att han enstämmigt kallades till officer. Men då teaterchefen fick veta detta, underrättade han genast du Puy om att dennes engagement var upphäfdt, »ty porte-épéen kunde icke tåla att den, som bar den, visade sig på en offentlig teater». Han måste således taga afsked af scenen 1808, men fortfor att fungera såsom konsert- och sångmästare, till dess — han ånyo träffades af en förvisningsdom, dock nu ej i följd af politiska demonstrationer utan »på grund af en amourette af mycket hög natur». Det romantiska äfventyret, hvaröfver hvilar en tämligen mystisk slöja, jagade konstnären åter ut i verlden — till lycka för Sverige, ty det var hit som han då, efter ett kort uppehåll i Paris, återkom; och nu (efter revolutionen) mottogs han i Stockholm med öppna armar samt blef ånyo engagerad, icke blott som sångare, utan äfven som kapellmästare d. 1 okt. 1812. För hvardera af dessa tjenster erhöll han i lön 1200 rdr bko.

Hans verksamhet här blef nu af den art, att man kunnat säga det »du Puy var onekligen den utmärktaste af alla Kongl. Theaterns kapellmästare; kapellet ansågs också under hans tid för det 3:dje i Europa och med stora artister i alla stämmor». Tör hända får han dela med sig af detta beröm åt Foroni, som ock erkändt var en af våra yppersta kapellmästare, men troligen åt ingen annan. Under du Puys tid uppsattes de förnämsta af Mozarts operor (»Trollflöjten» var dock gifven förut eller redan i maj 1812). År 1816 stiftade han en orkesterelevskola för stränginstrument. Franz Berwald begagnade under en tid af nära två år hans uudervisning i violinspel, och den sedan så ryktbare tenorsångaren Sällström erhöll af honom allena sin undervisning i sång. En meddelare till Palmstedt (A. F. Schwartz?) säger att du Puy äfven varit en bland stiftarne af hofkapellets pensionskassa, »som grundlades 1814 medelst inbetalningar för konsertbiträden»; deremot berättar Dahlgren, att på den af konungen bestådda uppsättningssumman för tillfällighetspjesen *Föreningen*, som till firande af Sveriges och Norges förening gafs med du Puys musik 1815, inbesparades 2000 rdr bko, och teaterdirektören Löwenhjelm erhöll tillstånd att med denna besparing grunda en pensionskassa för orkesterpersonalen. Nämda kassa blef 1833 sammanslagen med den år 1794 stiftade enke- och pupilikassan. — Du Puys kapellmästarskap (1 okt. 1812 — 3 april 1822, då han efter upprepade slaganfall afled) sammanfaller ungefärligen med den tid, då Operan var underkastad ett ständigt experimenterande, i det hon än sammanslogs med, än skildes från den dramatiska scenen, än ställdes på entreprenad o. s. v. (hvarom hänvisas till Dahlgrens anteckningar), till dess hennes existens räddades genom Karl Johans frikostighet. Men om ock den senare icke var så stor som Gustaf III:s, om operan i yttre glans ej kunde täfla med den tidens, så upplefde hon dock ett nytt artistiskt rangskede med sångarenamn sådana som Lindström, Kinmansson, Jeannette Wässelius, fru Casagli, Frösslind, Thunberg och framför alt — du Puy sjelf.

Här är stället att tala om honom såsom utöfvande artist, hvarvid jag följer en dansk signatur B. (A. P. Berggreen?): »Som violinspelare utmärkte sig du Puy i den lätta briljanta stilen genom färdighet, smak och en förträfflig intonation. Hans sångmetod var helt och hållet fransk och hans röst, som var en hög bariton, ganska behaglig. De högre och lägre tonerna, bildade medelst falsetten, satte honom i stånd att utföra både tenor- och baspartier. Hans spel var i det hela spirituelt men kallt, hvilket bidrog att gifva hans Don Juan en prägel, som måhända ingen annan sångare har förmått gifva denna märkvärdiga karakter.» — Nyssnämda uttryck, »kallt», är synnerligen intressant, emedan det tyckes antyda, att du Puy med all den sinliga tjuskraft, han utan tvifvel visste inlägga hos Don Juan, der han spelade sig sjelf, likväl förmådde hålla denna typiska personlighet på den ideala höjd som vederbör.

Du Puys egenskaper såsom tonsättare äro redan antydda. Äfven om det är öfverdrift att i likhet med C. Thrane (Danske Komponister) kalla honom en Rossini i miniatyr eller att i likhet med signaturen B. anse »Ungdom og Galskab» i hvarje hänseende öfverträffa sin förebild (Méhuls »Målaren och modellerna», som har samma text); ja äfven om man stundom måste finna hans koloratur föråldrad och hans finaler torftiga i harmoniskt och kontrapunktiskt afseende: så utvecklar han dock, särskildt i romansen, en så genuint fransk esprit och grace, att han måste ställas bland de bättre representanterna för dåtidens opéra comique. Eget nog har »Ungdom och dårskap», som i Köbenhavn gjorde epok och ännu i dag är en kassapjes, i Stockholm endast gifvits 19 gånger; det vore dock för vederbörande skäl — här såsom vid andra tillfällen som påpekats — att bättre taga vara (jag kunde gerna säga: att åtminstone *taga reda)* på hvad vi ega och kunna använda såsom inhemskt. Men våra musikbibliotek tyckas i många afseenden vara såsom en förseglad bok. — Bland du Puys öfriga sångpjeser må endast erinras om *Agander och Pagander* (1818, ursprungligen en trio), *Balder* (1819), *Felicie* (1821), *Björn Jernsida* (fragment) samt flere melodramer och baletter. Dessutom skref han sånger (*Harmonie*, *Sorgen* m. fl.), militärmarscher, instrumentalstycken samt diverse kunglig begrafnings- och kröningsmusik.

»I förtjenster som fel» — säger en biograf i Ny Ill. tidning 1866 — »var han för öfrigt en utomordentlig man och en af de få, som *tvungit* sina afundsmän att beundra och sina offer att förlåta!» — Nyss nämda år firade Musikaliska akademien hans minnesfest och uppreste sedan å Johannis kyrkogård en vård, hvars prydliga medaljong (månne för att fullborda hjeltens mytiska öden?) en vacker natt under sistlidne januari månad spårlöst försvann. *A. L.*

——×——

Från scenen och konsertsalen

blir snart nog ingenting vidare att förmäla. Den stora vårkonserten i det fria har redan låtit höra sin välkända musik och med den förmå inga teatrar, matinéer, konserter, soiréer eller »aftnar» att täfla.

Hvad *Stora teatern* beträffar har den gjort åtskilligt för att hålla vid lif publikens med de annalkande ljumma sommarvindarne afsvalnade intresse.

Till en början har en debut egt rum: fröken *Javettes* i »Faust». Den rampfeber och osäkerhet, som vanligen äro förknippade med ett första uppträdande å scenen, voro här, märkligt nog, helt och hållet försvunna. Och redan i detta hänseende hörde denna debut till de ovanliga. Denna säkerhet uppenbarade sig i synnerhet i det mjuka och vårdade spelet, som var så väl instuderadt, att man understundom, och detta gäller särskildt i kraftscenerna, snarare fick föreställning af att man här hade för sig en flere års scenvan sujett än en oprövad debutant — och detta ehuru Margaretas parti tillhör de svåraste som kunna förekomma vid en debut. Fröken Javette eger icke till sitt förfogande några större röstmedel, men de skola sannolikt göra sig gällande, när de vunnit behörig utveckling. Hvad som särskildt angenämt frapperade var att rösten icke var behäftad med några af dessa tillkonstlade ovanor, som under benämningen »manér» bruka vara många sångerskor till ett så väsendtligt hinder. Det vackra och tydliga uttalet af texten bör äfven med beröm framhållas.

Måtte fröken Javette, med de vackra anlag för scenen hvaraf hennes Margareta burit vittne, på ett lika hedrande sätt jemväl skilja sig från andra, kommande uppgifter.

En angenäm företeelse var hr *Sellman* som Eleazar i »Judinnan». Här erhöll man ett nytt bevis på denne sångares trägna, oförtrutna arbete. Hr Sellman hade lyckats ganska nära inträngа i rolens karakter och lemnade en i flere fall rätt effektfull och anslående framställning af den gamle israeliten. Hans röst klingade med större fyllighet än annars och kom öfverraskande väl ut med det ansträngande partiet. Såsom en glanspunkt må framhållas den stora arian i fjerde akten der han framförallt med sitt väl afvägda spel och sin uttrycksfulla mimik hade flere verkligt gripande moment.

Man har med rätta framhållit Eleazar som hr Sellmans hittills vackraste prestation å operascenen.

Slutligen har Stora teatern anordnat en repris af »Rigoletto», som icke sedan ett decennium tillbaka förekommit å spellistan. Vi hafva goda skäl att icke uppehålla oss längre dervid. Som bekant röjer »Rigoletto» en omsorgsfullare utarbetning än Verdis föregående operor, men operans estetiska värde förringas i mycket af librettens alltigenom ruskiga karakter och de musikaliska plattheter, som här och hvar träda en till mötes. Och de torde knapt kunna öfverskylas af operans praktnummer — den liffulla, konstnärligt behandlade qvartetten i fjerde akten samt ett par smärre ensembler. Att Verdi flerstädes här visar prof på verksamma dramatiska ansatser, efter studiet af Meyerbeer, samt att hans melodier, som alltid, ega en mjuk, äkta italiensk kantabilitet, må dock icke förbises.

Operans framgång beror i väsendtlig grad på hur titelrolen göres. Rigolettos egendomliga dubbelnatur kom icke rätt fram hos hr *Bentzon-Gyllich*, oaktadt vackra och erkännansvärda bemödanden ingalunda saknades. Men hr B.-G. eger härtill för liten smidighet som skådespelare, och rösten tog sig icke heller så fördelaktigt ut som annars. Ej heller fröken *Grabow* föreföll riktigt à son aise, trots det briljanta föredraget af bravurarian. Och Gildas parti fordrar äfven i dramatiskt hänseende god omvårdnad. Hvad hr *Ödmann* beträffar så är han visserligen en mindre lämplig tolk för Hertigens passionerade karakter, men han framstår dock som en smakfull, allt mera vinnande sångare, ehuru han synes understundom vilja liksom med afsigt aflägsna den manliga kraften i sin röst.

Operan gick i allmänhet icke med den fart och lif som sig vederbör, och det Mantuesiska hofvet kunde ha presenterat sig i en prydligare utstyrsel.

* * *

Från konsertverlden må till sist antecknas *Studentkonserterna* i Katarina kyrka, som lemnade ett utmärkt intyg om Upsalasångens nuvarande beskaffenhet och dess ledares dir. *Hedenblads* skicklighet. Vidare den unge af det älskvärdare könet ej minst afhållne violoncellisten *Jean Tolbecques* afskedskonsert, dervid han till sina öfriga talenter lade den af en ovanligt skicklig orgelspelare. Han biträddes af fröken *Hultcrantz*, den unga förhoppningsfulla sångerskan, hvars kyrksång med fog skattats högt. Slutligen har prof:r *Byström* gifvit sin sista motettafton för säsongen. Vi tro oss förut ha så tydligt framhållit ändamålet med dessa små kyrksoiréer, att vi nu endast kunna önska att de jemväl framdeles måtte af allmänheten omfattas med oförminskadt intresse.

—h—

Från in- och utlandet.

Bland operanyheter, som hvila hos k. teaterdirektionen, befinner sig en komisk opera af Siegfrid Saloman, med titel »Diamantkorset» och text af Overskou. Vi hafva haft tillfälle att taga kännedom om detta arbete och der funnit en melodiös och behaglig musik satt till en librett, som i fyndighet och spirituell humor kan mäta sig med de bättre opéras comiques. Det vore således högligen önskvärdt, att pjesen ju förr dess hällre komme upp, hälst vi länge varit fattiga på svenska nyheter — och hr Saloman kan ju numera anses såsom naturaliserad. (A. B.)

Musikaliska konstföreningen har till innevarande års täflan fått mottaga tolf kompositioner. Bland dessa äro tvänne arbeten för kör och orkester, en violinqvartett, tvänne trior för piano, violin och violoncell, Stabat mater för kör och piano, andante och bolero för violin och piano samt åtskilliga häften med en och flerstämmiga sånger.

Porträttgalleri af framstående svenska och utländska tonsättare, utgifvet af P. B. Eklund. Af denna stora och särdeles prydliga publikation i litografi och tontryck föreligger nu ett nytt häfte, innehållande Beethovens porträtt, utmärkt väl återgifvet af R. Widing efter den bekanta fotografien samt tryckt å Centraltryckeriet.

Conr. Behrens gaf 21 maj konsert i Malmö S. Petri. Behrens medför den unge fiolisten *Smit*, som i Köpenhamn gjort ett mycket godt intryck.

Dramatiska och musikaliska artisternas pensionsförening. Denna väl organiserade kassa, om hvilken vi i nr 7 af denna tidning meddelade en redogörelse, hvartill vi hänvisa, har nu haft sin ordinarie årsstämma. Af styrelsens berättelse framgick att icke mindre än 70 nya delegare sökt och vunnit inträde i föreningen, deraf närmare 60 under de två senaste veckorna. F. n. räknar kassan omkring 150 delegare, deraf 7 pensionärer. Årsvinsten belöpte sig till öfver 1,580 kr. Sedan styrelsen beviljats ansvarsfrihet och åtskilliga val företagits, diskuterades om att vid sidan om pensionsföreningen bilda en *begrafningshjelpskassa*, hvilken sannolikt skall i hög grad öka sympatierna för denna förening.

Man har benäget meddelat oss en tablå öfver de donationer och gåfvor, som under de gångna 25 åren kommit föreningen till del. Den ådagalägger ett verksamt och hedrande intresse hos dess delegare, genom hvilkas direkta eller indirekta åtgöranden dessa gåfvomedel erhållits. Dessa tillskott, som 1858 blott uppgingo till kr. 3,444: 38, hade 1881 vuxit till kr. 15,951: 55.

Vid musikaliska akademiens sammankomst den 11 maj blefvo till inrikes ledamöter valda: generaldirektören N. G. Bennich, lärarne vid musikkonservatorium, kammarmusikus A. Andersén, operasångaren H. Håkansson, hoforgelnisten A. Lagergren samt orgelnisten i Jakobs församling W. Heintze; till utrikes ledamot dr H. von Bülow och till associerad orgelbyggaren C. J. Lund.

Kristiania maj 82.

Sedan jag sist skref har Kristiania formligen varit öfversvämmadt af konserter, och hvad som är det märkvärdigaste: på dem alla har det varit goda hus. Det är alltså ett godt konsertår i år. I det hänseendet är det litet variabelt i vår kära hufvudstad.

Jag stannade visst i mitt förra bref vid Franz Fridberg och återkommer till honom i dag. Hans konsert i gymnastiklokalen var mycket besökt. Med inspiration och varmt spel utförde Fridberg sina nummer, och hans virtuositet kom särdeles till sin fulla rätt i Bachs »aria» och Paganinis »hexdans». Fröken Meyer skördade också mycket bifall. Härifrån drog sällskapet ned åt kuststäderna.

Nästa konsert var Poppers första, den 13 april i Hals' lokal, som egde rum för fullt hus. Han assisterades af fru Erika Nissen och herr Böhn samt sångerskan fröken Guidotti och herr Ursin såsom ackompagnatör. Af egna saker spelade han »Elfentanz», »3:dje Nocturne» och »2:a Gavotte». I Popper lärde vi känna en violoncellist, hvars make knappast någonsin förr varit hörd hos oss. Så sällan som violoncellen låter höra sig här, blef hans konsert med hans lysande konstnärliga egenskaper en triumf, hvari hans egna kompositioner, särdeles hans »Elfdans», som gafs da capo, voro af största intresse för publiken. Efter denna konsert öfverlemnade Popper

en lagerkrans åt fru Nissen. Ehuru blott en konsert var annonserad gafs likväl två till, en den 18 i logen och sedan en folkkonsert. Vid konserten i logen assisterade Edm. Neupert, med hvilken han spelade Chopins sonate för piano och violoncell, samt herr Lammers. Popper gjorde om möjligt ännu mera lycka denna afton och blef gång på gång inropad, hvilket också var fallet på den till trängsel fylda folkkonserten. Neupert och Popper hafva sedan företagit en mindre tourné genom städerna.

Och så har den store Bülow varit här och gifvit 3 konserter. Dessa ha alla varit väl besökta, och man har från dem gått hem med känslan af att hafva lärt en hel hop af honom. Bülows allsidiga tolkningsförmåga tillåter honom icke att lägga den personliga känslan in i föredraget, hvilket så ofta annars sker. Man blifver derföre till en början kanske litet främmande för honom och hans konst, innan förvåningen går öfver i beundran öfver hans briljanta föredrag, hans hängifvenhet och den omsorg, med hvilken han låter allt komma till sin rätt.

Af inhemska konstnärer har Erika Nissen den 29 april haft en konsert (Bach-Chopin-afton), biträdd af Gröndahls kör och fru Agathe Backer-Gröndahl, med hvilken hon spelade Chopins »Rondo för 2 pianon». Bifall och framropningar åtföljde hvarje nummer.

Musikföreningen har också haft sin sjette och sista konsert sedan mitt förra bref, hvarvid gafs Saint-Saëns' »Rouet d'Omphale», Mendelssohns »Walpurgisnacht» samt Griegs »Hjertesår» och» Våren». Härmed slutade för denna säsong Musikföreningens verksamhet, som under Joh. Svendsens utmärkta ledning haft publikens sympatier mer än vanligt.

Studenternas och handelsståndets sångföreningar under ledning af Behrens och Polyhymnia under Bredo Lassons anförande ha haft mycket besökta konserter. Instruktörerna ha all heder af sitt arbete, och bland sångarne finnas flera utmärkta röster.

Vår stad har i dessa dagar lidit en oersättlig förlust, i det vår dramatiska scens förnämsta konstnärinna fru Johanna Reimers aflidit vid 33 års ålder. Om jag går utanför programmet och här nämner en dramatisk artist, så är det derför, att fru Reimers under sin korta men lysande konstnärsbana uppträdt i omkr. 30 sångstycken ur operor etc. Fru R. var mycket musikalisk och hade ett utmärkt godt öra samt en behaglig, sympatisk röst, ehuru väl hennes musikaliska egenskaper ej blefvo utvecklade, emedan hon allt mer och mer egnade sig åt sin egentliga uppgift. *S.*

Leipzig 20 Maj.

Vi studera här som bäst harmoni för professor Paul, hvilkens lärobok vi äfven begagna, och äro nu i modulation, efter att hafva repeterat det föregående. Professor Paul är en gemytlig man, och lektionerna för honom äro högst intressanta. Det säges om honom: »Då han någongång får se en qvintföljd utstöter han riktiga nödrop.» I piano hafva vi hr Weidenbach och i sång hr Klesse, båda mycket framstående. Orgelspelet hafva vi ännu ej påbörjat, emedan det först fordras större färdighet på piano. I violspelning ha vi fått en gammal känd lärare vid namn Hermann. Lektionerna för honom gå synnerligen bra. Vi hafva bevistat alla hufvudpröfningarna här, hvilka egt rum dels i kyrkorna, dels i Gevandhaus. För öfrigt trifvas vi bra här i Leipzig och reda oss ganska godt vid konservatorium. Vi äro icke de enda svenskarne vid konservatorium. Här är en dam från Kristianstad vid namn Anna Moberger, som i dessa dagar har föredragit ett pianosolo af Mendelssohn. Hvad man kunde förstå af publikens oupphörliga applåderande, tycktes hon öfverträffa de föregående pianisterna, som här hafva uppträdt i hufvudpröfningarna. Hennes föredrag var hänförande. Dessutom finnes här en Göteborgare, hvilken blott komponerar. Norrmän lära här finnas flera; vi hafva blott hört två, en sångerska och en pianist. Så snart vi blifva något mera förtroliga med tyskan, skola vi med största nöje besöka konsertmästar Röntgen.

A. A. & R. R.

Paris. Rolerna till Saint-Saëns nya opera »Henri VIII» hafva nu blifvit lästa å stora operan. De förnämsta af dessa komma att gifvas af damerna Krauss och Richard samt hrr Lassalle, Sellier och Lorrin.

— Staden Paris' stora, tvååriga musikpris har tillfallit bröderna Paul och Lucien Hillemacher för ett partitur. Bröderna H., hvilka förut erhållit »grand prix de Rome», befinna sig för närvarande i Roma.

Ett annat pris, »Le prix Monbinne» bestämmes af sektionen för musik i »l'Academie des beaux-arts» och meddelas åt författaren till en opera-comique, gifven första gången under de tvenne sista åren, eller i brist derpå af något annat värderikare arbete, instrumental- eller sångverk, och företrädesvis en religiös komposition. Detta pris har förut vunnits af Mr Guiraud för »Piccolino» och af Paladilhe för »Susanne».

Till täflan för 1882 har »La société des compositeurs de musique» utsatt:

1) En symfonisk suite för orkester i minst tre afdelningar. Ett pris af 1000 frcs (gifvet af minister des beaux arts).

2) Ett konsertstycke för piano med orkester. Ett pris af 500 frcs (grundadt af Pleyel-Wolff).

3) En ode-symfoni för solo eller soli, kör och orkester, som i utförande räcker högst 20 minuter. Ett pris af 500 frcs (gifvet af E. Lamy).

4) Fantaisie för orgel eller orkester. Ett pris af 500 frcs (gifvet af Mr Glandaz).

5) Sérénade för piano, flöjt, oboe, klarinett, horn och fagott. Ett pris af 300 frcs.

För närmare upplysningar adresserar man sig till M. Limagne, secrétaire général.

— Artisterna vid stora operan hafva följande inkomster:

M:lle Krauss, som skall sjunga under 8 månader af året, har 15,000 i månaden, alltså 120,000 frcs; tenoren Sellier har 55,000 frcs och en månads ledighet; m:lle Caroline Salla har 10,000 frcs i månaden och har erhållit extra gage för uppträdandet i »Françoise de Rimini»; Maurel, engagerad under 5 månader, har 10,000 frcs, Lasalle 12,000 frcs ($3^1/_2$ mån. ledighet), Villaret 5,000 frcs (en mån. ledighet), M:lle Richard 3,000 frcs (en mån. ledighet); allt pr månad.

London. Wagners »Niebelungenring» begynte den 5 Maj på Her Majestys teater med »Rheingold». Publiken förhöll sig till en början litet kall, men intresset lifvades så småningom, och vid operans slut framropades förnyade gånger de spelande äfvensom direktör Neumann och kapellmästare Seidl. »Valkyrian», som derpå följde, vann lifligt bifall i synnerhet genom utförandet af Niemann, Scaria och fru Vogl. »Siegfried», den tredje i ordningen, gjorde ej samma lycka, ehuru konstnärsparet Vogl i tredje akten särdeles vann stort bifall likasom herr Schlosser. Framgången af »Götterdämmerung» var gifven redan från och med duetten i första aktens förspel. Salongen var under den första cykeln ej fullsatt men erbjöd dock »godt hus». Operornas mise-en-scéne beskrifves såsom ganska medelmåttig. Wagner sjelf var af Parsifal-bestyr hindrad att närvara.

Antwerpen. »Soiciété de musique» kommer att gifva en konsert, hvars program bland annat upptager »De Zweedsche Nachtigal» af Nicolai.

Brüssel. Josef Wieniawsky har slagit sig ned härstädes och öpnat en kurs i pianospelning för damer.

— Théâtre de la monnaie slutade sin operasäsong med 55:te uppförandet af Massenets »Herodiade». Kompositören anförde sjelf och var föremål för storartade ovationer. Vid hans inträde reste sig hela salongen; under hela aftonen åskade det applåder och regnade det blommor öfver honom och de spelande, och efter andra aktens slut framträdde artisterna och räckte honom en krans af massivt silfver. Den firade maëstrons tacksamhetstal helsades med starka applåder och tredubbel fanfar af orkestern.

Hamburg. På en matiné å Stadt-teatern har en ny Wachtel uppträdt, en hög tenor med stark och vacker röst, som af direktör Pollini blifvit upptäckt och utbildad. Heinrich Bötel är namnet på den unge mannen, som i likhet med Wachtel nedstigit från kuskbocken för att uppstiga på konserttribunen och scenen.

— På Stadttheatern gafs 1 maj en ny komisk opera: »Zwei Componisten oder ein Schäferspiel in Versailles», af kapellmästare Adolf Hagen. Libretton af C. Winkelmann behandlar en rätt nöjsam episod ur Grétrys lif. Musiken i Lortzings stil utmärker sig för behaglig melodik och vacker instrumentation.

Aachen Neder-rhenska musikfesten skulle detta år ega rum härstädes d. 28—30 maj under ledning af kapellmästare Wüllner från Dresden. På programmet märkes: Beethovens 9:de symfoni, Mozarts G-moll-symfoni, Händels »Josua», Haydns »Skapelsen», Mendelssohns »Walpurgisnacht», nummer ur Bachs H-moll-messa och saker af Schumann, Gluck, Spohr, Brahms, Weber, Wagner etc. Bland biträdande artister nämnas fröken Lilli Lehmann och Dr Hans von Bülow.

Berlin. Glucks »Alceste» har nyinstuderad gått öfver scenen på kgl. operan och väckt stort intresse hos publiken.

— Strauss' »Lustiga kriget» har på Friedrich-Wilhelmstadt-theatern inom jemförelsevis kort tid gifvits för 100:de gången.

INNEHÅLL: Bellmansmelodiernas ursprung. Af *J. F.* — Françoise de Rimini. Af *S. H.* — Ur Bülows resebref. — Edouard du Puy (med porträtt). Af *A. L.* — Från scenen och konsertsalen. Af —*h*—. — Från in- och utlandet.

MUSIKBILAGA: Vals för piano. Af *Aron Bergenson.*

Annonser.

Piano- och Orgelmagasinet
N:o 8 Arsenalsgatan N:o 8
midt emot Kongl. Stora teatern
har att erbjuda stort urval af ***Flygelpianon, Pianinon*** och ***Taffelpianon*** samt ***Orglar.***

Äldre instrument öfvertagas vid köp af nya.

Stämning och ***reparation*** af såväl Pianon som Orglar verkställes.

Delar till orgelharmonium, såsom ***tungor*** (spel), ***registerskyltar, klaviaturben, tonlådor*** m. m. till billiga priser.

Fullständiga priskuranter erhållas gratis.

Stockholm, IVAR HIRSCH.
f. d. Abr. Hirschs Pianomagasin.

Piano-
och
Orgel-instrumenter
Största lager.
Billigaste priser
hos
I. Dannström & Co.
16 Regeringsgatan 16.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1882.

Med detta n:r följer Musikbilagan N:o 21.